«És fonamental de saber si les esquerres espanyoles —i també les catalanes— són, en aquesta qüestió, tal com les descriu el professor Solé-Tura: dubtosament democràtiques». Joan Crexell analitza algunes frases del llibre del professor, «Nacionalidades y nacionalismos en España», discrepa del contingut i en palesa algunes contradiccions en parlar del nacionalisme i l'autodeterminació

L'antideterminació del professor Solé-Tura

El catedràtic senyor Jordi Solé-Tura, ex-diputat comunista a Madrid, ex-redactor de la Constitució espanyola del 1978, ex-redactor de l'Estatut d'autonomia de Catalunya del 1979 i ex-ponent parlamentari de la majoria dels altres Estatuts, ha escrit un llibre titulat *Nacionalidades y nacionalismos en España,* el qual mereix un comentari en especial pel que fa al capítol «¿Autonomías y federalismo o derecho de autodeterminación?»

La seva definició de què és el dret d'autodeterminació per via democràtica ens sembla totalment acceptable: «El derecho de autodeterminación a través de una consulta electoral significa que la población del territorio donde este derecho se ejerza puede pronunciarse por la independencia o rechazarla. Pero, precisamente, porque es un derecho de autodeterminación, sólo se pronuncia la población del territorio que pretende autodeterminarse. La población del resto del Estado —es decir, en nuestro caso, del resto de España— no se pronuncia electoralmente, sino que se limita a tomar nota del resultado electoral en el territorio en cuestión y a aceptar el resultado».

Però, vet aquí que més endavant l'autor ens descobreix unes interpretacions inquietants. Per exemple, que si bé socialistes i comunistes defensen en els seus programes el dret d'autodeterminació «lo hacen en un sentido muy concreto: aceptan el derecho de autodeterminación, pero como una forma de impedir la independencia de una parte del territorio español, es decir, com una forma de derrotar democráticamente (en les urnes) a los partidarios de la independencia». Estranya opinió aquesta, que és com dir que el dret de vot lliure i secret és defensat pels demòcrates a fi i efecte d'impedir democràticament per les urnes que els comunistes facin triomfar la seva dictadura del proletariat. Tant el dret d'autodeterminació com els altres drets democràtics reconeguts internacionalment han d'ésser entesos no pas amb una visió restrictiva, sinó tot al contrari: alliberadora i de progrés de la humanitat. Altrament, ja sabem on poden conduir-nos enfocaments disminuïts dels drets democràtics: a la dictadura i al govern de la força bruta.

Més endavant, l'autor diu: «A veces, se arguye que, de todas maneras, reconocer jurídicament el derecho de autodeterminación como una consulta electoral es dejar una válvula de escape para el caso extremo de que en una determinada nacionalidad o región llegase a tener mayoría absoluta una formación política que propugnase la separación y la independencia de dicho territorio. Este es, desde luego, un supuesto que no puede excluirse a priori, *aunque de producirse sería en sí mismo la expresión de una grave deficiencia de las fuerzas democráticas,* especialmente de las de la izquierda» (subratllat nostre). Sorprèn aquesta frase, perquè som del parer que el dia que Catalunya exigirà d'exercir el dret d'autodeterminació, això haurà estat conseqüència d'un procés democràtic de maduració nacional, conduït precisament per forces clarament democràtiques, acollint-se a un dret democràtic acceptat internacionalment en especial pels països democràtics occidentals. I fins i tot gosaríem dir que qui exigirà aquest referèndum serà justament una força d'esquerra moderada i progressista i no pas la dreta.

Però encara hi ha més. En efecte, en el cas que se celebrés el tal referèndum i sortís un sí majoritari a l'autodeterminació i la independència, l'autor es pregunta: «¿Estarán dispuestas las fuerzas de izquierda que propugnan el derecho de autodeterminación a aceptar este resultado y a defenderlo frente al resto de las fuerzas políticas y frente al resto de una sociedad española carente de voto en esta consulta?». Aquest posar en dubte el tarannà democràtic de les esquerres a acceptar el resultat favorable a la independència ens sembla francament perillós, car insinua actituds antidemocràtiques que mai no se sap no s'acaben. Però deixem parlar l'autor, el qual insisteix: «Después de haber batallado contra el independentismo, después de haber hecho campaña a fondo *(sic!)* contra la posible independencia y estando convencidos de que esta independencia representaría una catástrofe económica y social para la población del nuevo territorio independiente y para el resto de España, ¿estarán estas fuerzas de izquierda dispuestas a arrostrar la lucha, dura y penosa, que significaría defender una independencia que ellas no quieren y que divide profundamente a la sociedad española?». Fent un paral·lelisme direm que els independentistes democràtics catalans que no som socialistes defensaríem una victòria socialista a les eleccions autonòmiques, perquè es tractaria d'una consulta lliure i neta, malgrat que el vencedor no fos de la nostra opció política. I ho defensaríem a tot vent i davant de tothom perquè som demòcrates. Una altra cosa és que ho celebréssim com a cosa nostra, però sempre defensaríem la seva victòria com un fet vàlid, legal, que ens obliga a acceptar-lo, etc., per més que puguem pensar que seria contraproduent per a Catalunya.

Com a cloenda del capítol, l'autor diu: «La izquierda no puede plantear este problema crucial en abstracto ni lo puede reducir a mera proclama ideológica. Pero sobre todo, lo que la izquierda no puede hacer es defender el Estado de las autonomías, propugnar su desarrollo y su plenitud en sentido federal y mantener al mismo tiempo un concepto —el derecho de autodeterminación— que cambia este modelo político y puede llegar a destruirlo. O una vía o la otra, pero no las dos al mismo tiempo». Novament topem amb un enfocament restrictiu del tema. Autonomia i/o federlisme no estan renyits amb el dret d'autodeterminació, de la mateixa manera que autonomia i/o federalisme no són situacions definitives, sinó provisionals, ja que el seu futur depèn del camí que faci cada col·lectivitat nacional. L'autor s'expressa com si, per exemple, digués que l'actual Constitució espanyola no pogués ésser ja mai més reformada, com si es tractés d'un text definitiu, tancat i que hagi de durar per sempre, cosa que evidentment no és així.

Amb tots aquests comentaris no tractem de demanar ara que el dret d'autodeterminació consti a la Constitució espanyola en vigor, tal com ho va fer el diputat basc Letamendia, fet que va provocar «unas grandes necesidades fisiológicas» a dos coneguts diputats catalans, com ens recorda l'autor. Temps al temps. Estem parlant de principis, car és fonamental de saber si les esquerres espanyoles —i també les catalanes— són, en aquesta qüestió, tal com les descriu el professor Solé-Tura: dubtosament democràtiques. Per la nostra part afegirem que la gran batalla que haurem de lliurar un dia serà perquè les dretes i esquerres tradicionals de Catalunya i Espanya acceptin, no el resultat del tal referèndum, sinó la seva celebració.

El professor Solé-Tura insisteix molt que les esquerres de sempre són les úniques dipositàries de la possibilitat de progrés i de l'aprofundiment de la llibertat. Ens sembla, però, que amb el tractament donat a aquest capítol del llibre ha demostrat un cop més el contrari.

Joan Crexell
Escriptor

bústia

(Ve de la pàg. anterior)

pertanyen països de tot el món);

- Per mantenir la neutralitat, que ha estat norma de l'Estat espanyol durant tot aquest segle. Això dóna prestigi internacional (Suïssa, Suècia) i a la llarga proporciona tota mena de beneficis;

- Per evitar la nuclearització progressiva del nostre país, ja massa amenaçat d'una catàstrofe, ni que sigui fortuïta (encara cueteja el cas de la bomba de Palomares i fa ben poc que s'ha autodestruït la darrera nau espacial).

- Cal fer refús de la impresentable «raó d'Estat», tapadora de tants crims abominables, com a argument vàlid per a romandre dins l'OTAN.

- No s'ha de creure en el *si vis pacem para bellum* sinó en el fet que, contràriament, qui té armes tendeix a usar-les. La gent que porta ganivet és per fer-ne ús en cas de baralla, tal com a l'antigor s'hi feien a cops d'espasa perquè en portaven. **Josep Martínez de Foix** *(Barcelona)*.

Nooooo!

El poble de Catalunya diem que no a l'OTAN perquè volem demostrar que no ens creiem tota aquesta allau de mentides amb les quals ens volen confondre. Es inexplicable que un poble, l'espanyol, que ha estat enganyat tan miserablement pel partit al poder, es cregui ara que diuen la veritat els qui avui li demanen el sí.

Aquí no surt ningú de l'OTAN perquè no és de lògica política sortir-ne. A l'únic que li pot passar quelcom és a Felipe González mateix, si guanya el «no», pel perill de quedar entrampat en el seu propi parany.

A nosaltres no se'ns convenç amb paraules ni amb simpatia. **T. Cantaclar** *(Barcelona)*.

Sí

Votaré «sí» en el referèndum perquè estic convençuda que és la millor alternativa per a garantir el benestar econòmic i la seguretat del meu país. Rebutjo totalment que per aquesta decisió algú pugui titllar el meu comportament d'antipacifista. Estimo la

La importància de decidir

Ens enfrontem a una situació delicada, no cal dir-ho, més enllà del pensament de si són o no són recuperables quatre hores laborals i de si és just o no que l'Estat s'embossi aquestes quatre hores en forma de cotització.

No és aquest el problema, ni les indecisions o vacil·lacions d'uns i d'altres. I no me'n puc estar, de dir-ho, davant dels despropòsits argumentals de bona part de polítics, que sembla que ja es creuen vitalicis i professionals, i de gent que no sé per què s'agrupa en un bàndol d'intel·lectuals, com si ells ho sabessin tot, i els altres, que en diuen ciutadans pedestrians, sense dret a ser ni polítics ni intel·lectuals, no sabessin el que els convé.

Perquè, ¿saben els «savis» què hi ha darrera de l'OTAN i dels altres pactes militars de defensa?

Hi ha una indústria global, sigui imperialista o socialista (aclarim que soviètica), que barreja afers de milers de milions de dòlars, jugant amb la vida i la por.

Hi ha el temor dels països que en diuen poc avançats, que cerquen una utòpica protecció, sota l'ombrel·la dels totpoderosos. Hi ha, també, l'esperança d'una pau que sembla fugir dels dits. Hi ha un pro, i també un contra.

Però, de tota manera, hem de saber el que cal. La planificació de la NATO va néixer per neutralitzar els països molestos cedint-los un lloc en la seva organització. I així el Pacte de Varsòvia. I mentre els dirigents de la NATO asseguren que gràcies a ella hom ha pogut fruir d'una pau relativa des de la segona guerra mundial, els capitostos de l'altre cantó diuen això mateix.

D'aquí que els països més o menys satèl·lits acaben pagant quota i pocs comprenen l'objectiu final, que no és altre que presumibles camps de batalla o d'acció en els territoris de sobiranies menys puixants a benefici de la integritat dels totpoderosos. I si més no i per fer-ho més entenedor, analitzem una mica els propòsits bàsics de l'anomenada «guerra dels estels». Sabeu qui és? Ho saben els propagandistes del «sí» o del «no»?

El propòsit és que els Estats Units puguin comptar amb un paraigua antiatòmic davant de qualsevol possible atac amb míssils nuclears, per misericòrdia estès en el possible als aliats, o membres de la NATO. Tot plegat, un projecte que no es cobreix ni amb cent vegades cent mil milions de dòlars a fi de poder destruir els presumptes míssils intercontinentals abans que arribin a l'objectiu, per qual cosa hi ha quatre procediments bàsics en diferent estats d'investigació: ràig laser, feix de partícules, energia cinètica i energia nuclear, en suport de sistemes d'alarma precoç, antimíssil o antisatèl·lit i mixtos no nuclears.

Però cap d'aquests sistemes no pot garantir que quan es produeixi la destrucció dels ginys atacants damunt dels hipotètics camps de batalla i encara que l'anihilació es doni en altes capes atmosfèriques, els efectes residuals de radiació, no devastaran mitja Europa d'un o altre bàndol, que anomenem així donat que restem perplexos cada vegada que se'ns diu que amb la NATO construïrem Europa, com si més enllà de certes fronteres Europa no existís també.

D'aquí es dedueix una cosa important. No n'hi ha prou a garantir que no s'emmagatzemaran bombes atòmiques en un territori. Cal poder garantir que aquestes bombes no podran sobrevolar-lo, ni a les altituds aeronàutiques de sobirania reservada, ni a les cotes de l'espai exterior sobre els quals hom encara no s'ha adonat que també convé reservar competències nacionals.

Així és. I podem quedar fora del paraigua si no optem per establir amb els d'aquí i amb els d'allà convenis de pau garants de sobirania a l'espai. I, altrament, si bé crec que la humanitat encara no ha evolucionat per a prescindir d'exèrcits, ni de bon tros, crec que, per part nostra, i com he dit més d'una vegada a altíssims representants nacionals, més valdria potenciar d'una vegada les nostres pròpies indústries, tant de l'INI com privades, tant civils com militars, per a manufacturar els nostres propis navilis de superfícies o d'immersió, els avions que ens serveixin per a la defensa, les tanquetes tàctiques i els canons i metralletes com taambé la munició. Unes indústries de les quals hem foragitat els treballadors i a les quals estem negant l'accés a científics i tècnics que es-formen, ara per ara, gairebé en va. I si manca tecnologia encara, ¿és que no saben els nostres polítics que és matèria, com l'equipament, que es troba en el mercat mundial?

Se'ns parla en nom de la pau. Costa d'entendre. Però tant de bo que la decisió que el poble prengui, més enllà de manifestacions, discursos i proclames, sigui un bon pas per a poder-la consolidar.

Sebastià Estradé
Membre de l'Institut Internacional de Dret de l'Espai

Els capricis s'han de pagar

Es qüestió força debatuda aquests dies per l'opinió pública que el referèndum, estrany referèndum, és una pèrdua de temps.

D'arguments que avalen aquesta afirmació, n'hi ha de tots colors, i tots convergeixen en el fet real que, amb independència del resultat de la consulta, que encara *no és clar que sigui vincu-*

resolta.

Es per tot això pel que amb tota sinceritat creiem que no sortirem de l'OTAN. I és perquè creiem que no sortirem de l'OTAN, amb independència del resultat del referèndum, que cal denunciar l'absurda i innecessària despesa que aquest comporta.

Perquè, i ara entrem en un altre ter-

perjudici de les indemnitzacions que siguin procedents, la determinació de les quals sí que correspon a aquesta jurisdicció». I l'article 40, també esmentat, en tractar de la responsabilitat patrimonial de l'Estat, diu en el seu paràgraf primer que els particulars tindran dret a ser indemnitzats per l'Estat de tota lesió patrimonial en qualsevol dels seus